

Veus paral·leles

Espectacle anual de poesia

*Una activitat organitzada per la
Institució de les Lletres Catalanes, l'Institut
Ramon Llull i l'Instituto Cultural Rumano*

Amb la col·laboració del Servei Català de Trànsit, l'Ajuntament de Tarragona, els Serveis Territorials de Cultura de Tarragona, l'Associació de Professionals i Estudiosos en Llengua i Literatura Catalanes, l'Ajuntament de Vilafranca del Penedès, la Llibreria l'Odissea, l'Espai Brossa, l'Espai Betúlia, la Fundació ACA, l'Obra Cultural Balear, l'Aula de Poesia de la Universitat de València, el Centre Octubre de Cultura Contemporània i el Servei de Política Lingüística de la UV.

Veus paral·leles és un projecte concebut, coordinat i dirigit per Albert Mestres i Sofia Fonseca, i acollit per la Institució de les Lletres Catalanes, que consisteix en la reunió de quatre poetes de parla catalana i quatre d'una altra cultura que reciten conjuntament la seva poesia. A partir d'una selecció que fan els mateixos poetes, amb la qual elaborem un guió i una mínima posada en escena, els poetes reciten, en una sessió d'hora i mitja o dues sessions d'una hora aproximada, la seva poesia i una actriu recita la traducció de la que no és en llengua catalana.

OBJECTIU

Veus paral·leles pretén descobrir nous poètics i cultures que no ens arriben i alhora posar en contacte la nostra poesia amb la dels poetes d'aquestes cultures. Per aquest motiu prioritzem o bé les llengües minoritàries o "invisibles" o bé aquelles veus per a les quals és més difícil fer-se sentir (dones poetes).

Cap enfora, l'objectiu de l'activitat és donar a conèixer obres literàries d'autors catalans i de poetes d'altres tradicions. Però l'activitat també té un vessant de dignificació de l'ofici de poeta i estableix contactes humans entre els participants que a la llarga poden desembocar en nous projectes o col·laboracions.

PARTICIPANTS

Hem establert uns paràmetres de selecció dels poetes que restringeixen la influència de les nostres inclinacions literàries. Així, els quatre poetes de les dues cultures han de ser dos homes i dues dones de quatre generacions diferents. D'aquesta manera ens garantim una mostra variada i acolorida de veus.

Pel que fa als de llengua catalana, busquem aquells poetes que no acostumen a ser habituals dels recitals, amb excepcions donades per les circumstàncies, i que representin la major diversitat possible del territori.

L'EDICIÓ DEL 2011. VEUS PARAL·LELES 9. DELS CÀRPATS A LA SERRA D'ALCOI

De la humil Serra d'Alcoi a les grans extensions dels Càrpats s'estén un fil cada cop més tènue de llatinitat: català, occità, romanx, friülès. El fil desapareix a la Dalmàcia, avui Cròcia, on el dàlmata es va extingir a finals del segle XIX. Llavors s'alça com una muralla l'hongarès. I a l'altra banda explota amb força el romanès, preservat al llarg dels segles pels humils pagesos sota la pressió dels prínceps magiars, els Habsburg o els soldats otomans. Catalans i romanesos són uns desconeguts, caiguts en dos blocs d'història completament diferenciats. Els catalans, després de les aventures mediterrànies, tenallats pel triangle basculant de potències castellana, francesa i britànica. Els romanesos, sotmesos a les onades eslaves, magiars i turques, que han deixat la llengua esbocinada en els seus dialectes de Romania, Moldàvia, els Balcans i Grècia. Enmig, difús punt de trobada, hi ha l'Imperi austrohongarès, per al qual ni romanesos ni catalans van comptar ni poc ni gaire. De la mateixa manera, malgrat esforços recents en totes dues direccions, les literatures catalana i romanesa viuen d'esquena l'una de l'altra, en ignorància mútua. Però la poesia, gràcies a les seves potències comunicatives i a les seves formes de penetració dels elementals humans, té la virtut de convertir en universal la més petita mostra de versos creada en el més humil i desconegut dels dialectes. I és en aquest punt, més enllà de les contingències històriques i lingüístiques, on es troben despullats cara a cara, de tu a tu, en reconeixença i reciprocitat mútua, un tros d'orella del no-res, la seguretat del laberint, els rajos d'urani, l'ossut desig, el badall moll del jaç de mort d'un basal d'aigua, el buit entre els dos dits, una euga fosca que fa xisclar el vent, armadures de teranyina.

POETES PARTICIPANTS

MIQUEL DESCLOT (BARCELONA, 1952)

Estudis de Filologia Catalana a la Universitat de Barcelona. Professor de la Universitat Autònoma de Barcelona entre 1975 i 1980 i entre 1982 i 1991. Lector i professor a la Universitat de Durham (Anglaterra) entre 1980 i 1982. Professor convidat a la Universitat Pompeu Fabra (2007). L'any 1971 publica el seu primer llibre de poesia, *Ira és trista passió*, i també el seu primer llibre per a infants, *El blanc i el negre*. Des de llavors ha anat publicant amb regularitat llibres de poesia, de literatura per a infants, de prosa memorialista, d'assaig i de traduccions poètiques i teatrals (Shakespeare, Molière, Blake, Wordsworth, Dante, Petrarca, Michelangelo, Goldoni, Apollinaire, Cardarelli, Saba, etcètera). Ha escrit sobre música i ha proveït textos per a compositors diversos.

ION CRISTOFOR (GEACA, 1952)

És poeta, crític literari, traductor i editor en varies revistes i magazines literaris. És des de 1999 el responsable del Departament de Cultura de l'ajuntament de Cluj-Napoca. Ha publicat les següents obres poètiques: *În odăile fulgerului* (1982), *Cina pe mare* (1988), *Marsyas* (2001), *Casa cu un singur perete* (2004), *Sărbătoarea la ospiciu* (2004), *O cușcă pentru poet* (2007), *Angore et taedio* (2009), *Cine a dat foc Romei* (2010), *Geamantanul de sticlă/The Glass suitcase* (poetry, romanian/ english, 2011).

CHRISTELLE ENGUIX (PARÍS, 1971)

Treballa a l'àrea de cultura i programació literària de l'Ajuntament de Gandia. Ha publicat *Com l'aigua de la nit dins una rosa amarga* (1994), *L'arbre roig* (2007), premi Ciutat de Benicarló 2006, i *El cor del minotaure* (2009) amb el que guanya el Senyoriu Ausiàs March. Ha participat a l'antologia poètica *For Sale, o 50 veus de la terra* (2010). És una de les fundadores del grup d'escriptors Saforissims, des del qual organitza recitals poètics i trobades.

LETIȚIA İLEA (CLUJ-NAPOCA, 1967)

És llicenciada en francès - romanès per la Universitat de Cluj-Napoca. Ha publicat llibres de poesia a Romania i a França: *Euphémismes* (1997), *La vie même* (1999), *Quelqu'un de sérieux* (2004), *Blues pour chevaux verts* (2011), *Est-cris* (2005); *Terrasses* (2005), *Apprivoiser le silence* (2005). Ha participat a les antologies: *Romanian Poets of the 80's ans 90's* (1999), *Une Anthologie de rencontres* (2002), *Poeții revistei «Echinox»* (2004) entre altres. Ha guanyat 8 premis literaris a Romania i a França per la seva obra poètica i per la seva feina de traductora.

MARIA ANTÒNIA MASSANET (ARTÀ, 1980)

És llicenciada en Teoria de la Literatura i Literatura Comparada per la Universitat de Barcelona. Ha publicat *Disseccions emocionals* (2006), premi de poesia Art Jove de poesia en català i el segon premi en el IV Premi Universitari de Poesia Narcís Comadira de la UB, *El moll de l'os* (2011). Ha publicat poemes a varies revistes i ha participat a les antologies *Eròtiques i despenitades* (2008), *Evidències cel·lulars* (2009), *El poder del cuerpo* (2009). Ha realitzat diversos muntatges interdisciplinaris de poesia, audiovisuals i dansa

OANA CĂȚĂLINA NINU (MANGALIA, 1985)

És llicenciada per la Universitatea de București en l'especialitat en francès - romanès i màster per la mateixa universitat. Ha publicat els llibres de poesia *Mandala* (2005), *Stărilor intense* (2009) i està present a les antologies *Poete ne vedem* (2010), *Nasturi în lanul de porumb* (2008), *Colocviul Tinerilor Scriitori* (2007), *Generația 2000*. Per l'obra

Mandala va guanyar el Premi de debut de la Unió d'escriptors de Romania i el Premi Nacional de Poesia "Mihai Eminescu".

MARC ROMERA (BARCELONA, 1966)

Llicenciat en Filologia catalana, és professor de llengua i literatura. Ha publicat els llibres de poesia *Al balcó hi penja un bosc de colobres mesquines* (1986), premi Gabriel Ferrater per a joves poetes (Premis Baix Camp), *Genolls de fum* (1988), premi Amadeu Oller, *Disfresses* (1990), premi Martí Dot, *La mandra* (1994), premi López Picó, *La mel* (2002), *La pau del cranc* (2002), premi Sant Cugat a la memòria de Gabriel Ferrater, *L'aigua* (2009). També ha publicat la novel·la *la Mala vida* (2002) i els llibres de relats *Amanida d'animals* (2004) i *La intimitat* (2008).

AUREL PANTEA (CHEŢANI, 1952)

És poeta, doctor en filologia i professor a la Universitat de Alba Iulia. Ha publicat els llibres de poesia *Casa cu retori* (1980), *Persoana de după amiază* (1983), *La persoana a treia* (1992), *Negru pe negru* (1993), *O victorie covârşitoare* (1999), *Aceste veneţii, aceste lagune* (2002); *Negru pe negru (alt poem)* (2005). Ha guanyat diferents premis de poesia i crítica literària. La seva obra està traduïda a l'anglès, francès, maghiara i alemany.

Guió i coordinació: Albert Mestres i Sofia Fonseca

Posada en escena: Albert Mestres

Actriu: Mireia Chalamanch

LLOCS I DATES

Dates: 2 – 10 de juliol

Llocs:

- Dissabte 2 de juliol. Plaça dels Natzarens de Tarragona (21h)
- Diumenge 3 de juliol. Claustre de Sant Francesc, Vilafranca del Penedès (20h)
- Dimarts 5 de juliol. Centre Octubre de Cultura Contemporànea. València. (20h)
- Dijous 7 de juliol. Can Alcover de Palma (Mallorca) (21h)
- Divendres 8 de juliol. Fundació ACA de Búger (Mallorca) (22h)
- Dissabte 9 de juliol. Espai Betúlia. Badalona (21h)
- Diumenge 10 de juliol. Brossa Espai Escènic. Barcelona (21h)

Veus paral·leles està acollida per la Institució de les Lletres Catalanes amb la col·laboració de Servei Català de Trànsit, l'Ajuntament de Tarragona, els Serveis Territorials de Cultura de Tarragona, l'Associació de Professionals i Estudiosos en Llengua i Literatura Catalanes, l'Ajuntament de Vilafranca del Penedès, la Llibreria l'Odissea, l'Espai Brossa, l'Espai Betúlia, la Fundació ACA, l'Obra Cultural Balear, l'Aula de Poesia de la Universitat de València, el Centre Octubre de Cultura Contemporània i el Servei de Política Lingüística de la UV.

HISTÒRIA

VEUS PARAL·LELES 1. 2003

L'activitat va iniciar-se quan el 2003, reflexionant sobre el desconeixement mutu de dues cultures tan pròximes com la catalana i la portuguesa, vam proposar a Francesc Parcerisas, aleshores director de la Institució de les Lletres Catalanes, organitzar una trobada de dones poetes catalanes i portugueses i buscar una fórmula de recital que permetés la participació dels mateixos poetes però en canvi pogués tenir l'atractiu del treball escènic, que faria ressaltar la mateixa poesia recitada. Parcerisas va acceptar el repte i vam organitzar la primera edició de *Veus paral·les* dins la Setmana de Poesia de Barcelona:

- *De l'Atlàntic al Mediterrani. Vuit dones poetes*: Maria Velho da Costa, Montserrat Abelló, Ana Marques Gastão, Teresa Pascual, Zoraida Burgos, Ana Luísa Amaral, Susanna Rafart, Ana Haterly. Maig del 2003: Barcelona.

Espai escènic: Germano Bozzelli.

Actriu: Mireia Chalamanch.

Postal de les Veus paral·leles 2003

Recital de les Veus paral·leles 2003 al Museu Mares

Les poetes i l'organització de les Veus paral·leles 2003

Ana Haterly i Montserrat Abelló

VEUS PARAL·LELES 2. 2004-2005

El grau de satisfacció d'organitzadors i participants va ser tan alt, que Francesc Parcerisas va proposar-nos repetir anualment l'activitat i va proposar-nos la literatura basca com a protagonista. A través de Xabier Huitzi del Departament de Normalització Lingüística de la Diputació de Guipuscoa, vam aconseguir que la trobada entre poetes bascos i catalans es desenvolupés tant a casa nostra com al País Basc. També dins la Setmana de Poesia a Barcelona, aquest any es va ampliar a més a Tarragona dins la Primavera Literària, gràcies a l'Ajuntament de Tarragona i a l'Associació de Professionals de la Llengua Catalana. Aquest va ser també el primer any que es recollien en una publicació gratuïta per al públic assistent tots els poemes de l'activitat en les dues llengües originals i en les seves traduccions en les dues llengües. Això permet no solament conservar un record material de l'activitat, sinó aprofundir en l'intercanvi.

- *Pirineoak-Pirineus: d'una riba a l'altra*: Josep Palau i Fabre, Jean-Luis Davant, Gemma Gorga, Felipe Juaristi, Marc Granell, Arantxa Urretabizkaia, Marta Pessarrodona, Tere Irastortza. Maig del 2004: Barcelona/Tarragona.

Espai escènic: Paula Miranda.

Actriu: Mireia Chalamanch.

Gener del 2005: Andoain, Bilbao, Alsasua.

Actriu: Olatz Beobide.

Postal de les Veus paral·leles 2004-2005

Recital de les Veus paral·leles 2004 al Museu Marès, Barcelona

VEUS PARAL·LELES 3. 2005-2007

Arran d'un dinar amb responsables d'altres institucions de difusió literària d'altres països, vam acordar amb Sioned Rowlands del Llenyddiaeth Cymru Dramor dedicar la nova edició a la literatura gal·lesa. També dins la Setmana de Poesia de Barcelona i la Primavera Literària de Tarragona, es va fer a més a Vilafranca del Penedès. La creació de l'Institut Ramon Llull, permetia pensar en la possibilitat de fer també a Gal·les l'activitat, malgrat que en aquest cas no es va poder concretar fins al 2007 amb la col·laboració del Llenyddiaeth Cymru Dramor.

- *D'Yr Wyddfa al Canigó*. Xavier Amorós, Mererid Puw Davies, John Fitzgerald, Alan Llwyd, Meirion MacIntyre Huws, Francesc Parcerisas, Montserrat Rodés, Júlia Zabala. Maig del 2005: Barcelona/Tarragona/Vilafranca del Penedès.

Espai escènic: Paula Miranda.
Actriu: Mireia Chalamanch.
Abril del 2007: Cardiff.
Actriu: Einir Sion.

Postal de les Veus paral·leles 2005-2007

Poetes de les Veus Paral·leles 2005-2007 a Vilafranca del Penedès

VEUS PARAL·LELES 4. 2006

El canvi de govern que va representar la primera formació del tripartit, va implicar també un canvi de direcció, que va assumir Jaume Subirana. El nou director va voler impulsar l'activitat i ens va permetre treballar en l'edició de l'any següent mentre preparàvem la d'aquell any. Ell mateix va proposar un intercanvi amb la literatura asturiana que, gràcies a la Direcció de Normalización Llingüística, es va desenvolupar primer a Grau a l'abril i a Tarragona, dins la Setmana Literària, Vilafranca del Penedès i Barcelona, dins el Saló del Llibre al novembre.

- *De Lliño a Taüll*. Xuan Bello, Jordi Cornudella, Xandru Fernández, Àngels Gregori, Vanessa Gutiérrez, Núria Martínez-Vernis, Berta Piñán, Ponç Pons. Abril del 2006: Grau.

Espai escènic: José Menchero.

Actriu: Eva Vallines.

Novembre del 2006: Barcelona/Tarragona/Vilafranca del Penedès.

Actriu: Mireia Chalamanch.

Postal de les Veus paral·leles 2006

Eva Vallines i Vanessa Gutiérrez assajant a Oviedo a l'abril del 2006

VEUS PARAL·LELES 5. 2007

La coneixença d'Elisa Biagini, filla del director del Festival de Poesia de Florència va propiciar dedicar una edició a la literatura italiana, que es va desenvolupar quasi successivament a Catalunya, un cop més a Barcelona, Tarragona i Vilafranca del Penedès, i Itàlia, sempre amb el suport de l'Institut Ramon Llull, dins el festival de poesia "Voce lontane, voce sorelle" a Florència, Arezzo i Impruneta, encara que a Itàlia només amb les poetes catalanes.

- *De la Via Augusta a la Via Flamínia*. Margarita Ballester, Elisa Biagini, Teresa Bertran, Maria Josep Escrivà, Jolanda Insana, Vivian Lamarque, Lurdes Malgrat, Giovanna Marmo. Maig del 2007: Barcelona/Tarragona/Vilafranca del Penedès.

Espai escènic: José Menchero.

Actriu: Mireia Chalamanch.

Juny del 2007: Florència/Arezzo/San Paolo dela Croce (Impruneta).

Actriu: Rosanna Gentili.

Postal de les Veus paral·leles 2007

*La disposició escènica al teatre El Magatzem de Tarragona
abans de l'entrada del públic*

*Lurdes Malgrat, Albert Mestres i Rosanna Gentili
assajant a Florència*

*L'actriu Rosanna Gentili i les poetes catalanes aplaudides
a l'Accademia della Crusca de Florència*

VEUS PARAL·LELES 6. 2008

L'experiència humana de la "gira" amb les poetes catalanes per Itàlia va ser tan gratificant i interessant que ens va fer rumiar en la possibilitat de reproduir-la a Catalunya. D'altra banda, el nou director de la Institució Oriol Izquierdo va fer una aposta clara pel projecte, cosa que ha permès plantejar-se dotar-lo de més ambició i convertir-lo en un esdeveniment més complex amb altres activitats al voltant d'una durada de deu dies i estenent-se fora de l'àmbit administratiu català. Aquest any, doncs, s'han afegit a Barcelona, Tarragona i Vilafranca, Girona i Badalona, a més de fer un primer experiment a Mallorca, amb la col·laboració de la Conselleria de Cultura del Govern Balear, l'Institut d'Estudis Baleàrics i la Fundació ACA.

L'estada a Barcelona del poeta amazic Salem Zenia, acollit pel Pen Club Català, ha fet factible un intercanvi amb poetes de la Cabília algeriana altrament difícil.

- *De l'Atlas a Formentor. Vuit poetes.* Elies Barberà, Antonina Canyelles, Hadjira Oubachir, Boualem Rabia, Magí Sunyer, Brahim Tazaghart, Salem Zenia. Juliol del 2008: Barcelona/ Tarragona/ Vilafranca del Penedès/ Girona/ Badalona/ Búger (Mallorca).

Espai escènic: José Menchero.

Actriu: Mireia Chalamanch.

Novembre del 2008: Akbou/Bugia/Tizi Ouzou (Algèria).

Actriu: Zira.

Postal de les Veus Paral·leles 2008

Poetes de les Veus paral·leles 2008

*Mireia Chalamanch i Laia Noguera durant l'espectacle
a la terrassa Ramon Llull de la Fundació ACA (Búger, Mallorca)*

Magí Sunyer i Zira durant l'espectacle al centre cultural de Bugia (Algèria)

Després de l'estada a la Cabília, amb el suport de l'Institut Ramon Llull i acollits per l'Association Culturelle l'Étoile d'Akbou, on els intercanvis tant a nivell literari com cultural han estat profunds, el grau de satisfacció tant d'organitzadors com de participants ha estat tan elevat, que creiem que es pot donar com a definitiu aquest format de l'activitat, més ampli i més complex. Això comporta que necessitem més temps per organitzar-la i per això proposem poder treballar sempre amb quatre edicions a la vista per endavant.

Com a innovació, aquest any l'edició del llibre s'ha fet conjuntament amb l'editorial Tira de Bugia.

VEUS PARAL·LELES 7. 2009

Tènues són els fils que van dels fiords noruecs a les cales catalanes, valencianes o mallorquines. En primer lloc, l'amor al mar, la vocació marinera que tots dos pobles van compartir en períodes propers i que conflueixen en un punt: Sicília, on la corona catalanoaragonesa va succeir precisament una dinastia fundada pels normands. La comparació entre un fiord escarpat i sovint cobert de neu, que pot arribar a fer dos-cents quilòmetres, amb una tranquil·la caleta assolellada és com l'origen de les respectives literatures, com posar al costat de les immenses eddes islandeses les petites joies trobadoresques refinadíssimes, de les fresques però elaborades proses de Lluïa la immediatesa de les sagues vikingues. Cal doncs fer un esforç per visualitzar aquests fils i si de cas establir-ne de nous. Una excepció, però, el teatre d'Ibsen va representar a Catalunya una revolució teatral i ideològica de primera magnitud que va canviar els destins no solament de la literatura catalana a primers del segle XX, sinó de la mateixa poesia. Obrim, doncs, a través d'aquestes vuit veus una porta als possibles nexes entre poètiques i cultures.

- *Dels fiords a les cales. Vuit poetes.* Arne Ruste, Jaume Pont, Torgeir Schjerven, Inger Elisabeth Hansen, Gabriel Sampol de la Santíssima Trinitat, Montserrat Costas, Rebecca Kjelland, Isabel Garcia Canet. Juny i juliol de 2009: Vilafranca del Penedès/ Tarragona/ Palma de Mallorca/ Búger (Mallorca)/ Badalona/ Barcelona.

Guió i posada en escena: Albert Mestres i Sofia Fonseca

Actriu: Mireia Chalamanch

VEUS PARAL·LELES 8. 2010

Com dits entrelaçats de dues mans agafades, el català i l'occità s'entrecreuen nuats pels Pirineus. Així, els àmbits culturals respectius de fet comparteixen més coses de les que els separen. És sabut que la cultura occitana va inventar la poesia en llengua romanç i que a l'àmbit català fins al segle XV va ser l'única tradició poètica que es va seguir, amb trobadors de primera línia com Guillem de Berguedà, Ramon Vidal de Besalú o Cerverí de Girona. Les relacions polítiques eren tan intenses que van estar a punt de pertànyer a una mateixa corona i el rei de la corona catalanoaragonesa va ser l'únic vaiedor final dels albigesos a la batalla de Muret, on va deixar la pell i els occitans un bon mos de la seva independència. Els fluxos entre tots dos territoris no van minvar, encara que la història silenciés Occitània a partir del segle XIV. Després d'uns segles confusos per a les dues nacions, al segle XIX arranquen amb força uns ressorgiments culturals i polítics concomitants i solidaris amb gran quantitat de vasos comunicants que des de llavors no s'han aturat i dels quals la poesia ha estat sempre un dels principals.

Ironies de la història, van estar a punt de ser un país, i ara comparteixen país per partida doble, amb parts de la catalanitat enllà de la frontera francesa i parts de l'occitanitat ençà de la frontera espanyola. Per això les fronteres no poden evitar que els versos regalimin a banda i banda pels embornals del somni.

- *De l'Ebre al Roine. Vuit poetes.* Isabel Ortega, Roland Pécout, Hèctor Moret, Danielle Julien, Josep Piera, Xavier Gutiérrez, Maite Brazales, Aurélie Lassaque
- Juliol de 2010: Tarragona / Vilafranca del Penedès / Vielha / Palma de Mallorca/ Búger (Mallorca)/ Badalona/ Barcelona.

Guió i posada en escena: Albert Mestres i Sofia Fonseca
Actriu: Mireia Chalamanch